

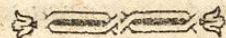
dicamentum apponere : non quin illa suprema Romani Pontificis majestas, & vi sua, quæ ope divinitatis innitur, & omnium gentium opinione satis firma persisteret, sed quod plerique sacrarum litterarum ignari, commentitiis fabulis decipi posse videbantur. Id vero mihi præcipue illustrandum esse proprio quodam jure sum opinatus, quod ab ipsa juventute in Casinatam familiam nomen dederim, quæ a Romanis primum Pontificibus plantata, eisdem secundum Deum robor, incrementumque præstantibus, in eam divinorum, atque humanorum amplitudinem crevit; ut merito de referenda gratia quoad ipsius fieri possit, debeat cogitare. Tuæ igitur censuræ opus subjicio, quod nuper adversus eum scripsi, qui primus negare ausus est, Petrum Apostolum non modo Romanum Pontificem fuisse, sed omnino in ea Urbe decessisse, quam aliquando videre non potuerit. Etsi suspicionem mihi injiciebat, non tam ex animo id eum fecisse, quodque ipsi ita persuasum foret, quam ut tali facinore nomen, & famam apud posteros proderet. Consilium siquidem animumque suum visus est ipsemet declarasse, cum fronti operis vulgata illa carmina inscripsit

*Aude aliquid brevibus Cyaris & carcere dignum
Si vis esse aliquid: probitas laudatur & alget. Vale.*

DE ROMANO ITINERE

DIVI PETRI

LIBER PRIMUS.

UM me sapius complures maxima pietate, & ingenio viri hortati essent, ut in novo hoc Theologiam profitendi genere, quo jam constituti ritus, receptæ ceremoniæ, fundatæ stabilitæque consuetudines velut quibusdam machinis adhibitis frangi, debilitarique videntur, judicium meum interponerem, multis gravissimisque de causis diutius id facere renui. Quamquam enim me omnino imparem tanto oneri fore non ambigebam, duplici præterea ratione non tutum modo, sed honestissimum etiam silentium nostrum fore arbitrabar. Ea siquidem quæ hætenus disputata fuere, partim ejusmodi sunt, ut utrinque sacrarum litterarum auctoritati inniti videantur, ut nec diligentissime intuenti facile sit in alterutram partem judicium: quæ etsi sæcus nemini persuaderi debent, ac passim institutis moribusque Ecclesiæ sunt recepta, non tamen, qui alterutrum defendere velit ex sacris litteris, certum omnino judicium proferre potest: partim vero ejusmodi (sunt), ut magis consuetudine ritibusque, quam divinis libris, aut exemplis Apostolorum inniti videantur. Quæ cum cognoscerem non magis ambigua, quam difficilia explicatu, honestius mihi

videbatur, quod nesciebam fateri nescire, quam temere arroganterque in gravissimis rebus iudicium meum interponere. Præsertim cum mihi semper persuasum fuerit, quantumlibet privatim complures disputent, & diutius easdem quæstiones conterant, numquam tamen futurum, ut hoc attritu flamma veritatis eluceat; sed ita demum controversias omnes auferri posse, si (quod alias sæpe factum est) communi Patrum omnium totius orbis Christiani decreto, de his omnibus statutum fuerit. Nemo enim est, qui ambigat, jure indictis habitisque conventibus pro fidei pietate non pro contentione summi sacerdotii (quod postremis fere omnibus Conciliis factum est) Rempublicam Christianam institutis, legibus, placitis, auctam, ornatam, stabilitamque fuisse. Illud quoque magnopere ut silerem hortabatur, quod inter eos, qui hæc tractarunt, non tam exemplis, rationibusque actum est, quam conviciis, & maledictis: nec christiana pietate, sed (quod quidam dixit) canina facundia; ut mihi in animum induxisse videantur, ita demum se victores in causa futuros, si in maledicendo fuissent. Nec jurgiis modo, sed quod dictu quoque nefas est, in gravissimis rebus, jocis & scommatis libros referferunt. Enimvero, qui veritatis indagandæ studio scribunt, mites modestosque seipfos exhibent Christi exemplo, qui cum ipsa esset veritas, in se ipso quoque mansuetudinem prædicavit, tantumque abfuit, ut ultro maledixerit, ut etiam quod Petrus ait, maledicenti non minaretur. Simus enim ita affecti oportet, ut nec inferre injuriam velimus, nec si acceperimus referre. Jam vero si sanctissimos, doctissimosque viros enumerare velim, qui cum adversus apertos fidei hostes scriberent, a Christiana

ta-

tamen modestia non recesserunt; illis, opinor, mirum videbitur, qui remotis jurgiis, & obtreccationibus, ipsum verum nec satis recte inquiri, nec facile inveniri posse arbitrantur. Scribunt Origenes in Celsum; Eusebius in Porphyrium; Basilius; Nazianzenus in Julianum, quem Græci παραβάτιον vocant. At quos hostes, quam acres, quam impios bone Deus! Arguunt illi quidem insaniam, furorem opposita ratione, veluti quibusdam catenis injectis compescere nituntur, hostem denique appellant, ea tamen ratione, ut non stomacho indulgere, sed pietatis rationem habere videantur. Nec tamen adversus eos scribebant, qui diverso sensu, atque cæteri quippiam in sacris litteris interpretarentur, aut qui divinos libros impietati suæ patrocinari vellent, sed eos, qui tamquam furiis exagitati, aris, templis, universæque reipublicæ Christianæ bellum indixerant. Paulo fortasse vehementior Nazianzenus cuiquam in Julianum videatur; verumtamen in tam impio hoste, tamque doloso, nihil erat, quod levius dici posse videretur: qui non tormentis aut armis, sed dolis, insidiis, & astu viros innocentissimos persequebatur. Cum vero contra Eunomianos scriberet, qui se Christianos dici volebant, tum σπλάγγχοις πατρικοῖς moveri se contestatur, deinde etiam φίλους ἢ ἀδελφοὺς nominat. Quid? nonne Basilius in eundem Eunomium tantum abest, ut contumeliis utatur, ut festivis etiam interrogationibus urgeat πῶς ἢ τοῦ μύρμηκος φωνῆς. Sic Basilii frater Gregorius in Apollinarium, in Eunomium, in Manichæum; Tertullianus adversus Valentinianum, & omnes hæreses; Augustinus in Manichæos, in Donatistas; in Eutychem Leo, ad-

ver-

versus alios alii, longum est enim omnes enumerare. Sciebant enim, facile pro maledictis maledicta referri, sed ratione pugnare, id vero longe esse difficillimum. Quare non defuerunt, qui non satis probarent Hieronymi in Rufinum, rursusque Rufini in Hieronymum actiones, quod alienum quippiam a Christiano more habere viderentur. Augustinus certe cum ipsos ad pacem revocat, ne ea aspergant obtestatur, quæ deinceps delere non poterunt.

Cum igitur diutius in eadem opinione perstitissem, detulit ad me Ottobonus Fliscus libellum, qui Petrum non modo non Romæ mortuum, sed nec aliquando Romam vidisse affirmat (1). Quo lecto cum

(1) Pestiferi hujus libelli, quem statim Cortesius noster sibi confutandum suscepit, author fuit Udalricus Velenus homo hæreticus. Hic impio atque infano adversus Romani Pontificis auctoritatem furore abreptus, quemadmodum Lutheri discipulum decebat, ut scilicet petra, qua super Ecclesia ædificata est, funditus si valeret everfa, ædificium quoque destrueret universum, quum D. Petri Primatum ægre nimis falsum a Magistro suisque affectis suaderi posse animadvertet, eo tandem devenit, ut Romanum Principis Apostolorum Episcopatum; quin vel ipsum Romam versus, ejusdem iter, commentitium evincere, & omnino fabulosum con-

tenderit, quamquam nihil in tota Ecclesiastica historia illustrius, nihil certius, nihil antiquius atque testatius esse videatur. Profecto scelestissimi licet & audacissimi Ecclesiæ hostes fuerint Montanus, Arius, Macedonius, Eutyches, Pelagius, quotque alii xv. seculorum spatium ab Ecclesia desererunt, nemo tamen eorum, si Marsilium Patavinum excipias, de quo paullo inferius pag. 13. nemo inquam a Veleno, adeo turpe, atque impudens mendacium asserere ausus est. Porro Veleni libellus in duas partes distribuitur, in quarum prima decem & octo *persuasionibus* Sanctum Petrum numquam Romæ fuisse, sed Jerosolymis martyrii pal-

mam

cum dixissem (quoniam in capita divisus est, quæ author *persuasiones* appellat), id ipsum nequaquam mihi illis persuasionibus persuaderi; rogarunt me complures amici, potissimumque is, qui librum attulit & studio sacrarum litterarum oblectatur, ut quid ita sentirem scribere non gravarer. Quod quidem omnino facere renui, timens scilicet ne huic assertioni, ut puto, verissimæ, pro rationibus jurgia, pro testibus maledicta rependerentur. Quod ego vicissim facere, ut fortasse possim si velim, certe non velim etiamsi possim, cum id tam a moribus meis, quam ab instituto sit alienum. Verumtamen cum illi instarent, egoque sæpius quidnam id operis esset, perscrutarer, casu incidi in hæc verba. *Candidum lectorem admoneo, ne protinus ipso libri titulo of-*

fenda-

mam adeptum esse, evincere studet, in altera vero Catholicorum argumentis (cavillos hæreticus appellat) satisfacere contendit. Falsissimas hæc persuasiones, etsi postea ambabus ulnis amplexi sint omnes fere recentiorum hæresum sectatores, nullum tamen adversus Romanum Divi Petri iter argumentum protulerunt, quod ex Veleni opusculo depromptum non sit, quod etiam obtervavit Bellarminus lib. 1. de Rom. Pontif. adeo ut instituta hæc ejusdem opusculi a Cortesio nostro satis diligens, & accurata confutatio, ad evertendas quoque Calvini, Functii, Balei, Osiandri, Ortii, Illyrici, Salmasii, Spanhemii, Langii,

*cæterorumque novatorum oppositiones comparata esse videatur. Dixi omnes fere recentiores hæreticos Veleni opinionem sequutos. Neque enim inter eos desunt, qui Petrum Romæ commoratum esse discrete asserunt, cujusmodi sunt Guilielmus Cave in *hist. litteraria*, Hammondus in *dissertatione 5. de Episcopis, & Presbyteris*, Pearsonius in *operibus posthumis*, Hugo Grotius in *Comment. in Petri Epist. 1.* Usserius in *Annalibus*, Joseph Scaliger in *notis ad Eusebii Chronicon*, tum in opere *de emendatione temporum*, Blondellus de *primatu*, Patricius Junius in *notis ad epist. S. Clementis*, Pappius, Jo. Clericus, & Thomas Itti-*

fendatur, & rursus conscientiam meam obtestor, nullas hic fraudes, nulla mendacia, nec dolos me intrudere voluisse. Tum vero intra memet ipsum cogitare cœpi, cum qui candorem ab aliis exposceret, vicissim quoque se candidum exhibiturum: dixique, contra aliorum opinionem non rationibus, sed jurgiis & maledictis pugnare, non candidi est, non ingenui, non docti, sed ineruditi, petulantis, invidi, & ejus, qui bellum indixerit veritati. Porro rationibus miscere contumelias, perinde est, ac si purissimæ lutulentam aquam miscueris, quo fit ut utraque lutulenta evadat. Cum igitur ab eo ipso, qui illa conscripsit candoris ac conscientix pignus haberem, subito mutata voluntate ad scribendum accessi, quod mihi visus sum non dubiam, sed illustrem, non difficilem, sed perspicuam causam habere. Accedit etiam quod nihil mihi gratius, nihil jucundius accidere

Ittigius in *hist. Ecc. Babelius*, & Basnagius in *antiquitatibus Eccl.* Isaacus Nevvtonus *cap. 1. observat. in Apocalypsim*, Baraterius in *dissertat. de serie, & succes. primor. Pontificum*, & ii omnes, qui in sancti Ignatii Epistolas scripserunt, quarum altera ad Romanos sanctissimus ille Episcopus, & Martyr, luculentissimum de Romano S. Petri Episcopatu præbuit testimonium. Quamquam ne quid dissimulem, recentissimorum hæreticorum plerique fatentur quidem Romam Petrum venisse, sed primum Romæ Episcopum fuisse plane negant. Contentionis cupidiores, quam veritatis novas semper lites in-

tendere student, & multum profecisse sibi suadent, cum aut de Romano D. Petri itinere disceptatum jam esse jactent, aut si tantummodo probabile illud vocent, aut si tandem in illud maxime incumbant, ut consentent qui S. Apostolum xxv. annis Romæ mansisse, aut qui Episcopum Romanum fuisse profitentur, Ecclesiamque Romanam ab eo constitutam: quod Gulielmus Cave non immerito revocari posse in dubium arbitratur, & diserte negant Videlius, Bebelius, Ittigius, Basnagius, Petrus, Baratterius, ceterique heterodoxi fere omnes.

potest, quam in sacrarum litterarum studiis cum exercitatis hominibus assidua exercitatio. Sic enim facile quod verum est inveniri potest, præsertim si, ut nunc fore confido, nihil aliud quam veritas, immo Deus ipse quærat, quem ipsam veritatem esse ex sacris litteris didicimus. At vero Lectores admonitos velim, me nihil de Pontificis Romani auctoritate, nihil de donatione Constantini, nihil de Petri inter cæteros Apostolos loco disputaturum: non quin id copiose facere queam, præsertim cum nihil sit hoc tempore clarorum virorum ingenio tritum, elaboratumque magis; sed eo potissimum consilio, quod cum ea proprium opus desiderent; nunc id tantum quod nuper in eo libello in controversiam vocatum est, fueritne aliquando Romæ Petrus, accepimus discutiendum. Prior vero ante Persuadorem in hac opinione fuisse videtur celebris ille impietate Marsilius Patavinus, qui in Ludovici Bavari gratiam a Joanne XXII. diris execrationibusque ab Imperio dejecti, opus edidit contra Romanos Pontifices, quod etsi belli maximi seminarium, ipse tamen pacis defensorem appellavit (2). Quare id solum quærimus,

(2) De Ludovico Bavaro, deque Joannis XXII. in eum execrationibus, vide quæ habentur apud Raynaldum in *Annalib. Eccl.* tom. v. ad an. 1327. Liber autem Marsilii Patavini a Cortesio nostro supra citatus, servatur MS. in Biblioth. Vatic. n. 3974. meritoque in tenebris, quibus ob Pontificiam proscriptionem dignissimus erat, adhuc delitesceret, nisi illum Lutherana impietatis affectu

sec. xvi. in lucem edidissent. Confutavit tunc impias Marsilii opiniones, atque hæreses a Novatoribus ambabus ulnis amplexas atque ab inferis excitata celeberrimus Catholicæ veritatis assertor Albertus Pighius lib. v. *hierarch. Ecclesiast.* ubi cap. 1. de eodem Marsilio Patavino, deque ejusdem nefariis scriptis hæc habet: „Nemo „diligentius, vehementius, „aut etiam copiosius causam „sæc-

mus, potueritne Petrus Romam aliquando proficisci, ut ex ejusmodi profectioe nihil contrarium, nihil pugnans iis, quæ in sacris litteris habentur omnino resultet. Quod cum, ut spero, dilucide ostensum fuerit, reliquum erit tantum, ut illorum auctoritatibus innitatur, qui proxime ad Apostolos accedunt & tempore & sanctitate, qui uno ore ejusmodi profectioem ad urbem Romam tam vere, quam constanter asseverant.

A Christi morte ad annum postremum Imperii Nero-

„ secularis potestatis adversus
 „ Ecclesiasticam egisse legitur,
 „ quam plane subvertere, &
 „ in nihilum redigere conatus
 „ est. Scripsit is ante annos
 „ ducentos ad Ludovicum Ba-
 „ varum temporibus Joan-
 „ nis XXII. a quo ille excom-
 „ municationis vinculo inno-
 „ datus fuerat, ex contumace
 „ hæreticum facere satagens,
 „ velut Apologiam quamdam
 „ adversus auctoritatem Pon-
 „ tificiam, cui *defensoris pacis*
 „ titulum fecit, cum eandem
 „ omni studio eliminat ab Ec-
 „ clesia. Fuit homo Aristote-
 „ licus magis quam Christia-
 „ nus, atque ex illius magis
 „ quam Christi institutis no-
 „ vam Ecclesiasticæ hierarchiæ
 „ formam conatus effingere,
 „ quamvis sacras litteras, &
 „ sanctorum Patrum senten-
 „ tias, sed suo more intelle-
 „ ctas, sine fine & modo con-
 „ gerat, veritatique confiden-
 „ tissime objiciat, ubique se-

„ ipsum victorem pronun-
 „ tians, sed ante victoriam;
 „ tam amarus tam virulen-
 „ tus in Romanos Pontifices,
 „ ut merito dubitares, nisi
 „ tempora disjungerent, hic
 „ ne a Lutero, an Lutherus
 „ ab isto suam didicerit rhero-
 „ ricam, nam uterque alterum
 „ in hac parte conatur vince-
 „ re. Cæterum auctores coæv-
 „ vi, qui Marfilii errores oppu-
 „ gnarunt præter Joannem XXII.
 „ in eruditissimo decreto damna-
 „ tionis Marfilii & Joannis de
 „ Janduno ejus magistri dato
 „ Avenione x. Kal. Novembr.
 „ Pontificatus sui an. xii. (quod
 „ extat apud Raynaldum tom. 14.
 „ ad an. 1327. n. 27.) memoran-
 „ tur Alvarus Pelagius Silven-
 „ sis Episcopus in libro *de planctu*
 „ *Ecclesiæ*, Alexander de S. El-
 „ pidio Ep. Ravennas in lib. *de*
 „ *jurisdictione Imp. & auctorit.*
 „ *Sum. Pont.* & Petrus de Palude
 „ Ord. Præd. in lib. *de causa imme-*
 „ *diata Ecclesiastica potestatis.*

Neronis, quo demum tempore Petrum cruci affixum fuisse authores fere omnes consentiunt, septem & triginta anni fuere paucis mensibus detractis. Siquidem Tiberius annis viginti tribus in Imperio vixit, quorum decimo octavo duobus Geminis Rubellio & Fusio Cons. passum fuisse Christum, nemo fere est, qui ambigat (3). Nam Tertulliani opinio

(3) Annus Tiberii xviii. respondet juxta Baronium anno æræ vulg. xxxiv. ad quem idem Baronius in Annal. Christi Domini passionem retulit, quam tamen Cortesius noster Tertullianum, Lactantium, Augustinum, Hieronymum, aliosque veteres Patres sequutus cum Consulatu *duorum Geminorum* anno æræ Christianæ xxix. gesto, illigavit. Scribit porro Pagius in Crit. eorumdem Annal. Eusebium inter primos fuisse, qui mortem Dominicam ab eo anno removerit, cui postea alii adhæserunt. Itaque Eusebius in Chronico scripsit Christum passum esse anno xviii. Imperii Tiberii Cæsaris, Cn. Domitio Enobarbo, & M. Furio Camillo Scriboniano Cons. His quoque Consulibus Christi mortem alligavit Baronius. Julii Africani de Eclipsi in Christi morte conspecta, tria loca affert Pagius n. xi. & xiii. quorum primus est *eam eclipsin*, anno iv. Olympiadis ccii. alter anno ii. Olympiadis ccii. tertius anno ii. Olympiadis ccii.

contigisse. In primo mendum esse patet, legendumque *anno iv. Olympiadis cci.* quod communem Olympiadum dispositionem Africanus sequutus sit, in secundo vero & tertio nullus error est ex Pagii sententia, quod Africanus Olympiades, & annos Olympiadis biennio citius exordiat. At quum olim Epiphanius, & superiori sæculo Keplerus & Petavius, Christum passum esse *Tiberio Augusto V. L. Ælio Sejano* Cons. anno æræ vulgaris xxxi. senserint, & *annum secundum Olympiadis ccii.* huic æræ Christianæ anno accommodaverint, ut est apud Petavium in animadversionibus ad Epiphanium pag. 176. & de doctrina temporum lib. xii. c. xii. & xiv. receptissimam opinionem de passione Christi ad Consulatum duorum Geminorum referenda, falsitatis coargui posse, nescio quo pacto nonnulli sibi blandiuntur. Hanc autem Cortesii sententiam non desunt ex recentioribus criticis atque chronologis, qui tueantur,